

NOTAE NUMISMATICAE

ZAPISKI NUMIZMATYCZNE

Tom XIII

MUZEUM NARODOWE W KRAKOWIE
SEKCJA NUMIZMATYCZNA
KOMISJI ARCHEOLOGICZNEJ PAN
ODDZIAŁ W KRAKOWIE

Kraków 2018

Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Tłumaczenie tekstów oraz korekta językowa native speakerów tekstów
artykułów naukowych oraz recenzji naukowych w tomach XIII (2018) i XIV (2019)
finansowane w ramach umowy 790/P-DUN/2018 ze środków
Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego
przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę.

The translation and the proofreading by a native speaker of the texts
of academic articles and reviews in the volumes XIII (2018) and XIV (2019)
financed as part of the Agreement 790/P-DUN/2018 from the funds
of the Ministry of Science and Higher Education allocated for the purpose
of promoting and propagating science.

NOTAE NUMISMATICAE

ZAPISKI NUMIZMATYCZNE

Tom XIII

MUZEUM NARODOWE W KRAKOWIE
SEKCJA NUMIZMATYCZNA
KOMISJI ARCHEOLOGICZNEJ PAN
ODDZIAŁ W KRAKOWIE

Kraków 2018

Komitet naukowy / Scientific Committee:

Prof. Peter van Alfen, Prof. Michael Alram, Prof. Aleksander Bursche, Prof. François de Callataÿ, Dr Karsten Dahmen, Prof. Georges Depeyrot, Dr Haim Gitler, Zofia Gołubiew, Prof. Wiesław Kaczanowicz, Elżbieta Korczyńska, Prof. Katerini Liampi, Prof. Adam Małkiewicz, Prof. Andrew Meadows, Prof. Mariusz Mielczarek, Dr Jiří Militký, Prof. Janusz A. Ostrowski, Prof. Maciej Salamon, Prof. Bernhard Weisser

Redakcja / Editorial Board:

Redaktor / Editor in Chief – Jarosław Bodzek

Zastępca redaktora / Associate Editor – Mateusz Woźniak

Sekretarze / Secretaries – Dorota Malarczyk, Anna Bochnak, Barbara Zając

Redaktor tematyczny / Theme Editor:

Peter van Alfen

Redaktor językowy / Linguistic Editor:

Peter van Alfen

Recenzenci / Reviewers:

Prof. Katarzyna Balbuza, Dr hab. Tomasz Bochnak, Dr Dario Calomino, Dr Karsten Dahmen, Dr Oliver Hoover, Dr Witold Garbaczewski, Dr Adam Kędzierski, Dr hab. Agata Kluczek, Dr Kamil Kopij, Dr Julio M. del Hoyo-Meléndez, Dr Dubravka Ujes Morgan, Dr Kyrylo Myzgin, Dr Ulrike Peter, Dr Adrian Popescu, Prof. Stephen K. Scher, Dr Szymon Tracz, Dr David Wigg-Wolf, Prof. Michel Wiedemann

Redaktorzy prowadzący / Commissioning Editors:

Dorota Malarczyk, Anna Kowalczyk

Tłumaczenia / Translations:

David Daniel

Korekta / Proofreading:

David Daniel, Aedaan Shaw

Projekt graficzny i typografia / Graphic Design and Desk Top Publishing:

Luiza Berdak

Skład i łamanie / Typesetting and Page Layout:

Joanna Słomska

Adres redakcji / Address of the Editorial Office:

Muzeum Narodowe w Krakowie

ul. Józefa Piłsudskiego 12, 31-109 Kraków

tel. (+48) 12 433 58 50

e-mail: notae@mnk.pl

<http://mnk.pl/notae-numismaticae-zapiski-numizmatyczne-1>

Wyłącznie odpowiedzialność za przestrzeganie praw autorskich dotyczących materiału ilustracyjnego ponoszą autorzy tekstów.
Authors of the texts bear the sole responsibility for observing the copyright illustrations.

Wersję pierwotną pisma *Notae Numismaticae – Zapiski Numizmatyczne* jest wersja elektroniczna.

The electronic edition of the *Notae Numismaticae – Zapiski Numizmatyczne* is treated as its original version.

© Muzeum Narodowe w Krakowie i Autorzy, 2018

ISSN 1426-5435

SPIS TREŚCI / CONTENTS

- 9 Od redakcji
10 *From the Editors*

ARTYKUŁY / ARTICLES

- EMANUEL PETAC
13 About the Sarmizegetusa Hoard from 1998 and the Possible Chronology of Burebista's Campaign to the Black Sea Border
O skarbie z Sarmizegetusy z 1998 roku i przypuszczalnej chronologii kampanii Burebisty ku wybrzeżom Morza Czarnego
- HELLE W. HORSNÆS, MALENE REFSHAUGE BECK
37 A Hoard of Republican Denarii from Skellerup, Denmark – A Preliminary Report
Skarb denarów republikańskich ze Skellerup, Dania – uwagi wstępne
- JAROSŁAW BODZEK, RENATA MADYDA-LEGUTKO
53 Coins of the Rulers of Cimmerian Bosphorus Found in Poland
Znaleziska monet władców Bosporu Kimeryjskiego na ziemiach polskich
- EVGENI I. PAUNOV
93 The Start of the Coinage of Philippopolis under Domitian
Początki mennictwa Philippopolis za panowania Domicjana
- SZYMON JELLONEK
101 Roman Foundation Myths on Colonial Coinage
Rzymskie mity założycielskie na monetach kolonialnych
- ARKADIUSZ DYMOWSKI
127 Pseudo-Ancient Pseudo-Coins from Gdańsk. Remarks in the Margins of the Catalog of Finds of Ancient Coins in Medieval and Modern Contexts in Poland
Pseudoantyczne obiekty monetopodobne z Gdańska. Uwagi na marginesie katalogu znalezisk monet antycznych z kontekstów średniowiecznych i nowożytnych z terenu Polski
- BEATA MIAZGA, BORYS PASZKIEWICZ
137 The Metal Content of Selected Polish and Brandenburg Coins from the 14th and 15th Centuries
Metal wybranych monet polskich i brandenburskich z XIV–XV wieku
- HEINZ WINTER
171 Zu den Medaillen des Benvenuto Cellini – Der Bestand des Kunsthistorischen Museums Wien
The Medals of the Benvenuto Cellini in the Collection of the Kunsthistorisches Museum in Vienna
Medale Benvenuto Celliniego z kolekcji Kunsthistorisches Museum w Wiedniu

PAULINA TARADAJ

- 191 *Quo non augustior alter*. A Few Remarks on the Series of Small Medals Issued to Commemorate the Maneuvers of the Saxon Armies at Mühlberg in 1730
"Quo non augustior alter". Kilka uwag na temat serii małych medali wydanych z okazji kampamentu wojsk saskich pod Mühlbergiem w 1730 roku

ZNALAZISKA / FINDS

JAN BULAS, PIOTR N. KOTOWICZ

- 209 New Roman Coin Finds from the Upper San River Basin
Nowe znaleziska monet rzymskich z dorzecza Górnego Sanu

TOMASZ WAGNER, BARBARA ZAJĄC

- 225 New Roman Coin Finds from the Region of Częstochowa
Nowe znaleziska monet rzymskich z okolic Częstochowy

ANNA BOCHNAK, MATEUSZ WOŹNIAK

- 245 Fragment XVI-wiecznego skarbu z Zawiercia – Kromolowa ze zbiorów Muzeum Narodowego w Krakowie
Part of a 16th-Century Hoard from Kromolów, Zawiercie, from the Collections of the National Museum in Krakow

VARIA

VIERA HUPALO

- 275 Ikonografia przedstawień na medalikach religijnych z grobów w kościele pobernardyńskim w Dubnie na Wołyniu (Ukraina)
The Iconography of Images on Religious Medallions from Graves in the Former Bernardine Church in Dubno, Volhynia (Ukraine)

RECENZJE / REVIEWS

BARBARA ZAJĄC

ARNAUD SUSPÈNE, VINCENT DROST, ANDREW BURNETT,
LAURENT BRICAULT

- 307 *Rome et les provinces. Monnayage et histoire. Mélanges offerts à Michel Amandry*. Numismatica Anatolica 7. Bordeaux: Ausonius éditions: avec le concours de Spink 2017, 463 pages; ISBN 978-2-35613-197-3

KRONIKA / CHRONICLE

MATEUSZ WOŹNIAK

- 315 Kronika Gabinetu Numizmatycznego Muzeum Narodowego w Krakowie (2017)
322 *The Chronicle of the Numismatic Cabinet of the National Museum in Krakow* (2017)

JAROSŁAW BODZEK

331 Kronika Sekcji Numizmatycznej Komisji Archeologicznej Polskiej Akademii Nauk
Oddział w Krakowie (2017)

333 *The Chronicle of the Numismatic Section of the Commission on Archaeology of
the Polish Academy of Sciences (Krakow Branch of the Polish Academy of Sciences)*
(2017)

PAWEŁ GOŁYŹNIAK

335 Conference Report: *Coinage in Imperial Space. Continuity or Change from
the Achaemenid to Hellenistic Kingdoms?* Krakow, 28th June – 2nd July 2017

NEKROLOGI / OBITUARIES

JAROSŁAW BODZEK, MATEUSZ WOŹNIAK

345 Bogumiła Haczewska (4 maja 1943 – 31 grudnia 2017)

350 *Bogumiła Haczewska (4th May 1943 – 31st December 2017)*

357 Bibliografia prac Bogumiły Haczewskiej

Bibliography of Bogumiła Haczewska's Works

HENRYK WOŹNIAKOWSKI

361 Izabella Godlewska de Aranda (18 grudnia 1931 – 12 czerwca 2018)

363 *Izabella Godlewska de Aranda (18th December 1931 – 12th June 2018)*

Bogumiła Haczewska (1943–2017). Muzeum im. Emeryka Hutten-Czapskiego, wrzesień 1995 r. Fot. I. Feldblum
Bogumiła Haczewska (1943–2017). Emeryk Hutten-Czapski Museum, September 1995. Photo: I. Feldblum

Szanowni Państwo,

oddajemy w Państwa ręce tom XIII *Notae Numismaticae – Zapisków Numizmatycznych*. Zgodnie z przyjętym zwyczajem teksty o tematyce międzynarodowej publikujemy w językach kongresowych, a teksty odnoszące się w większym stopniu do zainteresowań czytelnika polskiego w języku polskim. Wszelkie informacje dla autorów oraz archiwalne tomy naszego czasopisma dostępne są na stronie www.mnk.pl.

31 grudnia 2017 roku zmarła Bogumiła Haczewska (1943–2017), emerytowany, wieloletni pracownik i kierownik Gabinetu Numizmatycznego Muzeum Narodowego w Krakowie, znawczyni mennictwa średniowiecznego i gdańskiego, zastępca redaktora i członek komitetu redakcyjnego *Notae Numismaticae – Zapiski Numizmatyczne*. Była osobą mocno zaangażowaną w działalność społeczną: reaktywowała w 1989 roku w Muzeum Narodowym Związek Zawodowy „Solidarność”, działała w Towarzystwie Przyjaciół Muzeum im. Emeryka Hutten-Czapskiego, zakładała Stowarzyszenie Muzealników Polskich, najważniejszą dziś organizację skupiającą pracowników polskich muzeów. Niezwykle pracowita, świadoma odpowiedzialności wynikającej ze sprawowanych przez siebie funkcji, całą sobą oddana była Gabinetowi Numizmatycznemu.

Jej pamięci poświęcamy XIII tom *Notae Numismaticae – Zapiski Numizmatyczne*, nie mając wątpliwości, że czasopismo to nie powstałoby bez jej zaangażowania.

Redakcja

Dear Readers,

It is with great pleasure that we present to you Volume XIII of *Notae Numismaticae – Zapiski Numizmatyczne*. In accordance with our customary practice, all the texts concerned with subjects of international interest or significance have been published in the conference languages, while those of more relevance to Polish readers – in Polish. Information for prospective authors as well as previously published volumes of our journal can be found at www.mnk.pl.

A worker of many years at the Numismatic Cabinet of the National Museum in Krakow and then the cabinet's director before she retired, Bogumiła Haczewska (1943–2017) passed away on December 31, 2017. An expert on medieval coinage and coinage from Gdańsk, Haczewska was deputy editor and a member of the editorial committee of *Notae Numismaticae – Zapiski Numizmatyczne*. Whether she was reactivating the Solidarity labor union at the National Museum in 1989 or busy doing work for the Association of Benefactors of the Emeryk Hutten-Czapski Museum or else putting together the Association of Polish Museologists, the most important organization for employees at Polish museums, Haczewska was heavily engaged in doing social work. An exceptionally hard worker, Haczewska was conscious of the responsibility resulting from the offices she held, giving her whole self to the Numismatic Cabinet.

It is in memory of Bogumiła Haczewska that we dedicate the 13th volume of *Notae Numismaticae – Zapiski Numizmatyczne*, there being no doubt that the journal would never have been created without her full commitment.

The Editors

JAROSŁAW BODZEK

Uniwersytet Jagielloński
Muzeum Narodowe w Krakowie

MATEUSZ WOŹNIAK

Muzeum Narodowe w Krakowie

Bogumiła Haczewska

(4 maja 1943 – 31 grudnia 2017)

Dnia 31 grudnia 2017 r. zmarła Bogumiła Haczewska, emerytowana, długoletnia pracownica i kierowniczką Gabinetu Numizmatycznego Muzeum Narodowego w Krakowie.

Urodziła się w Krakowie w 1943 r., w rodzinie Trappów. Jej ojciec, Ferdynand, pochodził z Torunia, a matka, Krystyna Barańska, z Krakowa. Po wojnie w 1947 roku rodzina przeniosła się do Gdańska Oliwy. Rodzice pracowali jako pedagodzy i działacze harcerscy, co znalazło odbicie w poczuciu obowiązku, prawości i angażowaniu się w działalność społeczną przez Bogumiłę Haczewską w całym jej dorosłym życiu.

Po ukończeniu szkoły średniej podjęła studia na kierunku archeologia na Uniwersytecie Toruńskim, ale już po pierwszym roku przeniosła się do Krakowa, gdzie kontynuowała studia archeologiczne na Uniwersytecie Jagiellońskim. Po uzyskaniu stopnia magistra na podstawie pracy „Wczesnośredniowieczne drogi lądowe na Pomorzu na podstawie badań archeologicznych” wróciła do Gdańska, gdzie podjęła pracę w bibliotece, a następnie w Muzeum Stutthof w Sztutowie. Praca w muzeum stworzonym na terenie dawnego niemieckiego obozu koncentracyjnego, choć krótkotrwała (1966–1967), była doświadczeniem, do którego często wracała. Następnie (w 1968) rozpoczęła pracę w Muzeum Zamkowym w Malborku, w Dziale Rzeźby, Malarstwa i Sztuki Zdobniczej, gdzie zajęła się kolekcją numizmatyczną, tworząc podwaliny pod istniejący do dziś malborski Gabinet Numizmatyczny. Pozyskiwała obiekty do odbudowywanego od podstaw zbioru (wywieziony do Moskwy w 1945),

między innymi dzięki dobremu kontaktowi z kolekcjonerami, w tym z Tadeuszem Kałkowskim (1899–1979).

W 1971 r. po otrzymaniu propozycji pracy w Gabinecie Numizmatycznym Muzeum Narodowego w Krakowie wróciła do miejsca swojego urodzenia. Tu poznała i poślubiła Grzegorza Haczewskiego, geologa i pracownika PAN. W Gabinecie Numizmatycznym MNK, kierowanym wówczas przez dr. Janusza Reymana (1927–2004), zajmowała się przede wszystkim zbiorem monet średniowiecznych, włączając się ponadto, co było charakterystyczne dla całego okresu Jej zatrudnienia w MNK, w szereg prac organizacyjnych i działalność społeczną.

W 1989 r. Bogumiła Haczewska objęła stanowisko kierownika Gabinetu Numizmatycznego. Najważniejszym zadaniem, jakie przed sobą postawiła, było przywrócenie Gabinetowi należnego mu miejsca i rangi, poprzez inicjowanie i wspieranie licznych przedsięwzięć zmierzających do otwarcia w Muzeum im. Emeryka Hutten-Czapskiego stałej wystawy numizmatycznej. Czyniła to między innymi poprzez organizację wystaw czasowych, przypominających o samej kolekcji i jej twórcach – darczyńcach. Jej dziełem (wraz z Marią Kocójową i Elżbietą Korczyńską) była wystawa poświęcona Emerykowi Hutten-Czapskiemu (1828–1896), zorganizowana w stulecie jego śmierci („Emeryk Hutten-Czapski – wystawa kolekcji w stulecie śmierci”, 1997), prezentująca monety, banknoty i medale oraz inne przedmioty ze zbioru słynnego kolekcjonera, w tamtym czasie niedostępne dla szerszej publiczności. Inne ważne wystawy pomysłu Bogumiły Haczewskiej i przygotowane przez kierowany przez nią zespół to „Portrety Miast. Widoki miast europejskich od starożytności po wiek XIX na monetach, medalach i rycinach” (2000) oraz „*Memoriae Donatorum*. W hołdzie ofiarodawcom Gabinet Numizmatyczny Muzeum Narodowego w Krakowie” (2003). Szczególnie ta ostatnia wystawa, prezentująca obiekty numizmatyczne i z numizmatyką związane, przekazywane przez licznych darczyńców na rzecz Muzeum Narodowego w Krakowie, odbiła się szerokim echem w środowisku muzealników, numizmatyków i kolekcjonerów. Ważnym działaniem było zbudowanie wokół Gabinetu społeczności wspierających dążenie do ponownego (ekspozycja w Pałacyku Czapskich została zlikwidowana w 1939 r. w wyniku decyzji niemieckich władz okupacyjnych) otwarcia muzeum Czapskich dla zwiedzających. Taki cel miało „otwarcie” Gabinetu Numizmatycznego na współpracę z kolekcjonerami, co zaowocowało powstaniem nieformalnego, ale akceptowanego przez ówczesne władze muzeum „Koła Przyjaciół Gabinetu Numizmatycznego” (1996), skupiającego znakomitych krakowskich numizmatyków kolekcjonerów. Trzeba w tym miejscu podkreślić, że dzięki oddaniu Bogumiły Haczewskiej sprawie Muzeum Czapskich oraz jej otwartej postawie, nawiązane zostały bliższe kontakty z rodziną Emeryka Hutten-Czapskiego, w tym przede wszystkim z Izabellą Godlewską de Aranda (1931–2018), prawnuczką kolekcjonera. Te dwa środowiska, rodzina Czapskich

i numizmatycy, stały się sprawcami powołania w 1996 r. „Towarzystwa Przyjaciół Muzeum im. Emeryka Hutten-Czapskiego”, w którego skład weszły wybitne postaci ze środowiska artystycznego, naukowego oraz kolekcjonerskiego z kraju i zagranicy. Bogumiła Haczewska była jednym z inicjatorów powstania Towarzystwa i przez kilka lat pełniła w nim funkcję wiceprezesa zarządu. Wsparła wreszcie inicjatywę powołania do życia w 1994 r. krakowskiego naukowego czasopisma numizmatycznego *Notae Numismaticae – Zapiski Numizmatyczne* i weszła w skład redakcji tego periodyku. Przez kilka lat pełniła funkcję zastępcy redaktora, współpracując z ówczesnym redaktorem naukowym, prof. Maciejem Salomonem. Czasopismo to było dla Niej jednym z narzędzi do prezentowania Gabinetu Numizmatycznego MNK i aktywności naukowej jego pracowników na zewnątrz.

Bogumiła Haczewska opracowała też, jeszcze w latach 90. XX w., wraz z architektem Jackiem Budynem, wstępną koncepcję przebudowy Pałacu Czapskich i aranżacji ekspozycji stałej. O jej trafności świadczy fakt, że została ona w zdecydowanej większości zrealizowana w czasie remontu prowadzonego w latach 2009–2013. Choć sama odeszła na emeryturę przed finalizacją tego przedsięwzięcia, wniosła w jego przygotowanie ogromny wkład i wspierała jego wykonanie na każdym etapie, wspomagając radą, a także, jakże ważnymi w chwilach zwątpienia przy realizacji tak skomplikowanego projektu, słowami otuchy.

Trzeba też wspomnieć, że dążąc do otwarcia Muzeum Czapskich, nie bała się w zdecydowany sposób wyrażać swojego zdania i walczyć o jego interesy, co nie zawsze było zgodne z decyzjami osób zarządzających Muzeum. Jednakże szczerość intencji i oddanie sprawie Czapskich powodowały, że jej głos, nawet jeśli w danym momencie nie brano go pod uwagę, był słyszany i rozważany, a ona sama cieszyła się szacunkiem i zaufaniem swoich pracodawców. Świadczy o tym choćby fakt, że przez kilka lat, wyznaczona przez dyrekcję MNK, pełniła funkcję Sekretarza Rady Muzeum Narodowego w Krakowie – powoływanego przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego ciała sprawującego nadzór nad działalnością muzeum. Była też członkiem Kolegium Kustoszy, ciała doradczego dyrekcji Muzeum Narodowego w Krakowie.

Bogumiła Haczewska dzięki swojej otwartości i uczciwości zjednała sobie wiele ważnych w środowisku kolekcjonerskim postaci. Wspomniane wyżej „otwarcie” Gabinetu dla kolekcjonerów i kultywowanie pamięci o darczyńcach przyniosły efekt w postaci niesłabnącej do dziś fali darów (niemal 50 tysięcy obiektów w latach 1989–2018), które z rzadka trafiały do muzeum przed 1989 r. (ostatni znaczący dar – kolekcja Zygmunta Zakrzewskiego (1867–1951) – wpłynął w 1960 r.). Okres przypadający na jej kierownictwo to także czas wzbogacania kolekcji o obiekty, nieraz bardzo cenne, zakupywane na aukcjach numizmatycznych i od osób prywatnych, także dzięki pozyskiwanym dla Gabinetu Numizmatycznego sponsorom.

Te wszystkie aktywności nie przeszkodziły Jej w prowadzeniu badań naukowych, których rezultaty prezentowała na licznych polskich i międzynarodowych konferencjach. Publikowała je w najważniejszych polskich periodykach numizmatycznych: *Wiadomościach Numizmatycznych*, *Biuletynie Numizmatycznym* oraz oczywiście w *Notae Numismaticae – Zapiskach Numizmatycznych*, a także katalogach znakomitych wystaw, takich jak: *Aurea Porta Rzeczypospolitej* (Gdańsk, 1997) czy *Czar srebra i magia złota. W kręgu monet i medali Prus Królewskich. Katalog wystawy czerwiec – grudzień 2006 r.* (Malbork, 2007). Wzięła też udział w pionierskim przedsięwzięciu realizowanym przez krakowski Oddział Polskiego Towarzystwa Numizmatycznego i Archeologicznego, mającym na celu wydanie serii publikacji pod wspólnym tytułem „Zarys mennictwa europejskiego”. Jej VII tom obejmował mennictwo średniowieczne i został przez Bogumiłę Haczewską napisany wraz z trójką najwybitniejszych znawców tego okresu: Ryszardem Kiersnowskim (1925–2006), Stanisławą Kubiak (1926–2005) i Stanisławem Suchodolskim. Zainteresowania naukowe Bogumiły Haczewskiej skupiały się przede wszystkim na mennictwie średniowiecznym, ze szczególnym uwzględnieniem ikonografii, ale znaczna część prac poświęcona została zawsze jej bliskiej historii numizmatycznej Gdańska, zagadnieniu donatyw bitych przez miasta polskie, a także historii kolekcji numizmatycznej Muzeum Narodowego w Krakowie, w tym szczególnie postaci Emeryka Hutten-Czapskiego (zestawienie prac poniżej).

Była również aktywnym uczestnikiem Międzymuzealnego Kolegium Numizmatycznego, ciała skupiającego (od 1981) pracowników działów numizmatycznych polskich muzeów, reprezentując tam Gabinet Numizmatyczny MNK. Polem działalności społecznej Bogumiły Haczewskiej był także związek zawodowy Solidarność, w którego reaktywację na terenie Muzeum Narodowym w Krakowie zaangażowała się w 1989 r. Ponadto w latach 1971–1991 była członkiem Polskiego Towarzystwa Numizmatycznego i Archeologicznego, a od 1992 r. Polskiego Towarzystwa Heraldycznego.

Bogumiła Haczewska należała również do wąskiego grona założycieli Stowarzyszenia Muzealników Polskich, którego powołanie ogłoszono w 1998 r. na Wawelu. Była pierwszym prezesem oddziału małopolskiego, pełniąc z pełnym zaangażowaniem tę funkcję w latach 1998–2004. Między innymi z jej inicjatywy zorganizowano pierwszą konferencję o nazwie „Muzea dla edukacji”, która miała na celu zbliżyć dwa jakże bliskie jej środowiska: muzealników i nauczycieli. W 2013 r., w 15-lecie funkcjonowania Stowarzyszenia Muzealników Polskich, została wyróżniona godnością Członka Honorowego, a także odznaczona Srebrnym Medalem „Zasłużony Kulturze Gloria Artis” przyznanym przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Medal ten dołączył do wcześniej otrzymanego przez nią Srebrnego Krzyża Zasługi. Dziś Stowarzyszenie jest najważniejszą i największą organizacją działającą

w obszarze polityki muzealnej państwa, prowadzącą działalność interwencyjną, opiniotwórczą i programową, skupiającą muzealników z całej Polski.

W uznaniu za zasługi Bogumiła Haczewska była dwukrotnie wyróżniona przez dyrekcję muzeum, w tym jako jedna z pierwszych osób została uhonorowana reaktywowaną w 2017 r. nagrodą „Zasłużony dla Muzeum Narodowego w Krakowie”. Niestety nie mogła już odebrać jej osobiście, co uczynił, na specjalnie zorganizowanym spotkaniu, jej mąż Grzegorz Haczewski.

Postępująca choroba spowodowała najpierw zbyt wczesną rezygnację Bogumiły Haczewskiej z funkcji kierownika Gabinetu (2003), a następnie odejście na emeryturę. Z tego samego powodu upadły też plany kontynuowania badań naukowych nad zbiorem Gabinetu Numizmatycznego.

Czasy sprawowania przez Bogumiłę Haczewską funkcji kierownika Gabinetu Numizmatycznego przypadły na niezwykle trudny dla polskich instytucji państwowych okres. Permanentne niedofinansowanie i wynikające z tego problemy organizacyjne, jakże charakterystyczne dla okresu transformacji ustrojowej, nie przeszkodziły Jej jednak w aktywnym bieżącym działaniu, jak i planowaniu przyszłości Gabinetu i Muzeum im. Emeryka Hutten-Czapskiego. Zawsze oczekiwała najwyższych standardów i rzetelnego podejścia do obowiązków wynikających z pracy w Gabinetzie Numizmatycznym, dając swoim zaangażowaniem i pojmowaniem roli kierownika znakomity przykład. Jednocześnie pozwalała na dużo swobody w podejmowaniu indywidualnych inicjatyw – wspierała je radą czy życzliwą uwagą oraz chroniła pracowników przed „zderzeniami” z administracyjną rzeczywistością.

Bogumiła, czy raczej Bogusia, bo tym zdrobnieniem imienia zwracały się do niej osoby, które mogły się zaliczyć do kręgu jej bliskich znajomych i współpracowników, była bardzo ciepłą i życzliwą osobą, która potrafiła szybko i trwale jednać sobie ludzi. Niezwykle skromna i sama stawiająca się, zupełnie niesłusznie, w drugim rzędzie, obdarzona była subtelnym poczuciem humoru i dystansem do samej siebie. Wszystko to powoduje, że wspominając Ją, nie sposób się nie uśmiechnąć.

Pozostajemy wdzięczni losowi, że mogliśmy rozpocząć pracę w muzeum pod jej opieką.

Adresy Autorów:

Jarosław Bodzek
Instytut Archeologii, Uniwersytet Jagielloński
ul. Gołębia 11, 31-107 Kraków
e-mail: jaroslaw.bodzek@uj.edu.pl

Mateusz Woźniak
Gabinet Numizmatyczny
Muzeum Narodowe w Krakowie
ul. Piłsudskiego 12, 31-109 Kraków
e-mail: mwozniak@mnk.pl

JAROSŁAW BODZEK

Jagiellonian University
National Museum in Krakow

MATEUSZ WOŹNIAK

National Museum in Krakow

Bogumiła Haczewska

(4th May 1943 – 31st December 2017)

A worker of many years at the Numismatic Cabinet of the National Museum in Krakow and then the Cabinet's head before she retired, Bogumiła Haczewska passed away on December 31, 2017.

She was born into the Trapp family in Krakow in 1943. Her father, Ferdynand, came from Toruń; her mother, Krystyna Barańska, from Krakow. After the war ended, she moved with her family to Oliwa, Gdańsk, in 1947. Her parents were active as teachers and scout guides, and their lives were reflected in Bogumiła Haczewska's lifelong feeling of responsibility and her integrity and involvement in social activism.

Upon finishing high school, she enrolled in the archaeology program at the University of Toruń, but after the first year she transferred to Krakow, where she continued her studies in archaeology at the Jagiellonian University. After attaining her master's degree – her thesis was titled “Early Medieval Land Roads in Pomerania on the Basis of Archaeological Research” – she returned to Gdańsk, where she began working in a library and then at the Stutthof Museum in Sztutowo. Although she only worked at this museum, which was formed on the grounds of the former German concentration camp, for a short period of time (1966–1967), it was an experience to which she oftentimes returned. Then, in 1968, she began working at the Castle Museum in Malbork, in the Department of Sculpture, Painting, and Decorative Art, where she was in charge of the numismatic collection, creating the foundations of the Malbork Numismatic Cabinet, which exists to this day. She acquired coins for the collection, which had to be reconstructed from scratch (the original collection had been taken to Moscow in 1945), thanks, in part, to her good contact with collectors, including Tadeusz Kałkowski (1899–1979).

Having received an offer to work at the Numismatic Cabinet of the National Museum in Krakow, she returned to the city of her birth in 1971. It was here that she

met her future husband, Grzegorz Haczewski, a geologist and an employee at the Polish Academy of Sciences. Herself now an employee at the Numismatic Cabinet of the National Museum in Krakow, which at that time was headed by Dr. Janusz Reyman (1927–2004), Haczewska was in charge, above all, of the collection of medieval coins; at the same time – and this was characteristic of the whole period of her employment at the National Museum in Krakow – she also did a great deal of organizing and engaged in social activism.

It was in 1989 that Haczewska became Head of the Numismatic Cabinet. The most important task that she faced was to restore the cabinet's proper place and rank by initiating and supporting numerous undertakings, all of which ultimately led to the opening of a permanent numismatic exhibition at the Emeryk Hutten-Czapski Museum. She did this by, among other things, organizing temporary exhibitions reminding viewers of both the collection itself and its creators – its donors. It is to her (together with Maria Kocójowa and Elżbieta Korczyńska) that we owe the exhibition devoted to Emeryk Hutten-Czapski (1828–1896) that was organized on the centenary of his death (*Emeryk Hutten-Czapski – Collection Exhibition on the Centennial of His Death*, 1997). This exhibition included coins, banknotes, medals, and other items from his collection – at this point still unavailable to the wider public. Another important exhibition that was Haczewska's brainchild – one that was prepared by the team that she directed – was *City Portraits. Views of European Cities from Antiquity to the 19th Century on Coins, Medals, and Prints* (2000); yet another one was *Memoriae Donatorum. A Tribute to the Donors of the Numismatic Cabinet at the National Museum in Krakow* (2003). This last one in particular, which displayed the numismatic items and items associated with numismatics that had been handed over to the National Museum in Krakow by numerous donors, resounded within the community of museologists, numismatists, and collectors. The work that Haczewska engaged in with regard to building support around the cabinet for reopening the Czapski Museum to the public (the exposition in Czapski Palace was closed down in 1939 by decision of the German occupying authorities) was of great importance. With this goal in mind, the Numismatic Cabinet was made "open" to cooperation with collectors, the result being the creation of the Circle of Friends of the Numismatic Cabinet (1996). This was an informal group – though one that was accepted by the museum authorities at that time – of outstanding Krakow numismatists and collectors. It needs to be emphasized here that it is thanks to her dedication to the Czapski Museum and her open attitude that it was possible to make closer contacts with Emeryk Hutten-Czapski's family, including, above all, Izabella Godlewska de Aranda (1931–2018), the collector's great-granddaughter. These two communities – the Czapski family and numismatists – became the originators in 1996 of the "Society of Friends of the Emeryk Hutten-Czapski Museum", which

included eminent figures from the community of artists, scholars, and collectors from within Poland and from abroad. Haczewska was one of the initiators of the creation of the society and for a few years served as vice president of the board. Finally, she supported the initiative which in 1994 brought into existence *Notae Numismaticae* – *Zapiski Numizmatyczne*, the scholarly journal on numismatics based in Krakow. She also became a member of the editorial staff of this periodical. For a few years she was the assistant editor, working together with the scholarly editor at that time, Prof. Maciej Salomon. Haczewska treated the journal as a tool for presenting to the outside world the Numismatic Cabinet of the National Museum in Krakow as well as the scholarly work that was being carried out by its employees.

By the 1990s, Haczewska – together with the architect Jacek Budyn – had already come up with an initial idea for reconstructing Czapski Palace and arranging the permanent exposition. That her idea was pertinent is given testimony to by the fact that it was this idea that, for the most part, was implemented during the renovation of the palace carried out between 2009 and 2013. Although Haczewska retired before the renovation of the palace was completed, she made an enormous contribution to its preparation, giving it support at each of its stages and – so important during moments of doubt during the realization of complicated projects – also offering words of encouragement.

It also needs to be mentioned that in striving to open the Czapski Museum, Haczewska was not afraid to express her opinion in a decisive manner and fight for the museum's interests – not always in accordance with the decisions of those in charge of managing the museum. However, the honesty of her intentions and her devotion to the Czapski Museum meant that even if her opinion did not happen to carry the day, it was still heard and taken into consideration, and she herself enjoyed the respect and trust of her employers. That this is true is demonstrated, for example, by the fact that she was secretary of the Council of the National Museum in Krakow. Created by the Ministry of Culture and National Heritage, this body supervised the work of the museum. Haczewska was also a member of the College of Curators, an advisory body to the authorities of the National Museum in Krakow.

Because of her openness and honesty, Haczewska endeared herself to a number of important figures within the community of collectors. The “opening” of the cabinet and the cultivation, mentioned above, of the memory of the donors were effective in the sense that these decisions resulted in a wave of donations that continues to this day (almost 50,000 items from 1989 to 2018); only rarely did such donations make their way into the museum before 1989 (the last significant donation before this time – the collection of Zygmunt Zakrzewski (1867–1951) – was made in 1960). While Haczewska was head of the Numismatic Cabinet, the collections were enriched with items – sometimes very valuable – that were bought at numismatic auctions and from

private people but also thanks to sponsors that were brought in for the Numismatic Cabinet.

All the activities listed above did not stop her from engaging in scholarly research herself, the results of which were presented at numerous conferences in Poland and abroad. Haczewska published her work in the most important numismatic periodicals in Poland: in *Wiadomości Numizmatyczne*, *Biuletyn Numizmatyczny*, and, of course, in *Notae Numismaticae – Zapiski Numizmatyczne*; she also published her work in the catalogs of outstanding exhibits like *Czar srebra i magia złota. W kręgu monet i medali Prus Królewskich. Katalog wystawy czerwiec – grudzień 2006 r.* (The Charm of Silver and the Magic of Gold. In the Circle of Coins and Medals of Royal Prussia) (Malbork, 2007) or *Aurea Porta Rzeczypospolitej* (Aurea Porta of the Commonwealth) (Gdańsk, 1997). Haczewska also participated in a pioneering undertaking that was put together by the Krakow Branch of the Polish Numismatic and Archaeological Society, the goal of which was to publish a series of works under one title, that of *Zarys mennictwa europejskiego* (An Outline of European Coinage). Haczewska wrote the seventh volume, which covered medieval coinage, together with three of the most outstanding experts on this period: Ryszard Kiersnowski (1925–2006), Stanisława Kubiak (1926–2005), and Stanisław Suchodolski. As a scholar, Haczewska was primarily interested in medieval coinage, with a particular emphasis on iconography, but she was also interested in a number of other subjects: the numismatic history of Gdańsk, this being a subject that always remained close to her; donatives struck by Polish cities; and the history of the numismatic collection of the National Museum in Krakow, including, in particular, the figure of Emeryk Hutten-Czapski (the list of her works can be found below).

Representing the Numismatic Cabinet of the National Museum in Krakow, Haczewska was also an active participant in the Inter-Museum Numismatic College, a body that, as of 1981, has been bringing together workers at numismatic departments from museums all over Poland. Haczewska was also active in the Solidarity labor union, becoming involved in 1989 in the union's reactivation at the National Museum in Krakow. Between 1971 and 1991, she was also a member of the Polish Numismatic and Archaeological Society and, as of 1992, of the Polish Heraldry Society.

Haczewska also belonged to the narrow circle of founders of the Association of Polish Museologists, which was formed at Wawel Castle in 1998. She was also the first chairman of the Lesser Poland Branch and was fully engaged in fulfilling the duties of this office between 1998 and 2004. It was, among others, at her initiative that the first conference titled "Museums for Education" was organized. The aim of the conference was to bring together two communities that were close to her: museologists and teachers. At the association's 15th anniversary in 2013, Haczewska

was made an honorary member; she was also given the silver Gloria Artis Medal, which is awarded by the Ministry of Culture and National Heritage – this in addition to the Silver Cross of Merit that she had already received. Today, the association is a flourishing organization, the largest and the most important organization active within the state's museum politics. Gathering museologists from all over Poland, the association engages in interventionist and consultative work and gives all manner of assistance to museums in their day-to-day activities.

In recognition of her services, Haczewska received two awards from the museum's authorities. She was one of the first people to be honored with the Service to the National Museum in Krakow award, which was reactivated in 2017. Unfortunately, she was unable to receive the award personally, as a result of which it was her husband, Grzegorz Haczewski, who accepted the award in her place.

Bogumiła Haczewska's progressing illness first resulted in her having to resign early from her position as head of the Numismatic Cabinet (in 2003); her illness then forced her into retirement. Moreover, she was unable to continue researching the collections of the Numismatic Cabinet for the same reason.

The period during which Bogumiła Haczewska was head of the Numismatic Cabinet was an exceptionally difficult time for Polish state institutions. However, the fact that the cabinet was constantly lacking in funds and, as a result, experienced all sorts of organizational problems – these being issues that are typical of periods of political transformation – did not stop Haczewska from taking an active role in the cabinet's day-to-day tasks, nor did it stop her from planning the cabinet's future and that of the Emeryk Hutten-Czapski Museum. Haczewska always expected the highest standards from the cabinet's employees, setting an excellent example by way of her own involvement and via the manner in which she understood her role as head of the Numismatic Cabinet. At the same time, she allowed for a great deal of freedom in the undertaking of individual initiatives and supported them with advice and friendly remarks, but also by way of defending the cabinet's employees from “clashes” with administrative reality.

Bogumiła – or rather, Bogusia, for this was the diminutive that was used by her colleagues and by the people that belonged to the circle of her closest friends – was a warm-hearted person, someone who was able to quickly and permanently win people over. Exceptionally humble, Haczewska avoided the limelight even though she had no reason to do so; she had a subtle sense of humor and did not take herself too seriously. As a result, when thinking about her it is impossible not to smile.

All that remains is for us to be grateful that we had the opportunity to begin working at the museum under her guidance.

Jarosław Bodzek
Institute of Archaeology, Jagiellonian University
11 Gołębia Street, 31-107 Krakow, Poland
e-mail: jaroslaw.bodzek@uj.edu.pl

Mateusz Woźniak
Numismatic Cabinet
National Museum in Krakow
12 Piłsudskiego Street, 31-109 Krakow, Poland
e-mail: mwozniak@mnk.pl

XIII Ogólnopolska Sesja Numizmatyczna w Nowej Soli (2004 r.). Od lewej Bogumiła Haczewska (1943–2017), profesor Stanisław Suchodolski oraz prof. Mateusz Bogucki (wówczas magister). Fot. Archiwum Grzegorza Haczewskiego

The 13th National Numismatic Session at Nowa Sól (2004). From the left: Bogumiła Haczewska (1943–2017), Professor Stanisław Suchodolski and Professor Mateusz Bogucki (at that time a M.A.). Photo: From Grzegorz Haczewski's Archive

Bibliografia prac Bogumiły Haczewskiej

Bibliography of Bogumiła Haczewska's Works

Zestawiła Marta Męclevska, uzupełnił Mateusz Woźniak
Put together by Marta Męclevska and added on to by Mateusz Woźniak

- TRAPP, B. 1970. „Lasowice Wielkie, pow. Malbork”, *Wiadomości Numizmatyczne* 14 (1): 58.
- TRAPP, B. 1970. „Rudno, pow. Tczew”, *Wiadomości Numizmatyczne* 14 (1): 58.
- TRAPP, B. 1972. „Elbląg, m.p.”, *Wiadomości Numizmatyczne* 16 (1): 46.
- TRAPP, B. 1972. „Nowe obiekty w zbiorze numizmatycznym Muzeum Zamkowego w Malborku”, *Wiadomości Numizmatyczne* 16 (3): 179.
- TRAPP, B. 1972. „Pieczęcie cechu piekarzy malborskich”, *Biuletyn Numizmatyczny* 9 (77): 184.
- HACZEWSKA, B. 1972 (1973). „Uwagi ekonomiczne M. Kopernika opracowane przez prof. dr. Ryszarda Gansińca do nowego wydania Dzieł Wszystkich M. Kopernika”, *Sprawozdania z Posiedzeń Komisji Naukowych PAN Oddział w Krakowie* 16 (1): 25–26.
- HACZEWSKA, B. 1975. „Pobyt w Berlinie st. asystenta Gabinetu Numizmatycznego Muzeum Narodowego w Krakowie”, *Biuletyn Informacyjny Zarządu Muzeów i Ochrony Zabytków* 114: 109–110.
- MORAWIECKI, L., HACZEWSKA, B., KRAWCZUK-BIERNAT, D. 1976. „Nowe nabytki gabinetów numizmatycznych muzeów narodowych. Muzeum Narodowe w Krakowie (1969–1974)”, *Wiadomości Numizmatyczne* 20 (1): 24–26.
- HACZEWSKA, B., SOSENKO, M. 1977. „Bieżanów, woj. Kraków. Skarb groszy praskich”, *Wiadomości Numizmatyczne* 21 (3): 178–179.
- HACZEWSKA, B. 1977. „Monety odkryte na wczesnośredniowiecznym cmentarzysku w Krakowie na Zakrzówku”, *Materiały Archeologiczne* 17: 205–206.
- HACZEWSKA, B., MORAWIECKI, L. 1977. „Moneta w Małopolsce w XII i XIII wieku”, [w:] J. PUKAJŁO (red.), *V Sesja Numizmatyczna w Nowej Soli poświęcona monecie i mennicom Małopolski, 10–11 listopada 1975 r.*, Zielona Góra: 73–75 (udział w dyskusji: 75–83).
- HACZEWSKA, B. 1978 (1979). „Katalog kartkowy numizmatów polskich Emeryka Hutten Czapskiego”, *Wiadomości Numizmatyczne* 22 (3–4): 178–181.
- HACZEWSKA, B. 1979 (1981). „Brakteaty na ziemiach polskich”, *Sprawozdania z Posiedzeń Komisji Naukowych PAN Oddział w Krakowie* 23 (1): 9–10.
- HACZEWSKA, B. 1980. „Św. Stanisław na dukacie Władysława Łokietka”, *Rocznik Krakowski* 50: 203–205.
- HACZEWSKA, B. 1984 (1985). „Moneta europejska w okresie pełnego średniowiecza”, [w:] B. HACZEWSKA, R. KIERSNOWSKI, S. KUBIAK i S. SUCHODOLSKI, *Mennictwo średniowieczne, Zarys mennictwa europejskiego*, t. 7, Kraków: 101–168.
- HACZEWSKA, B. 1985. „Insygnia koronacyjne na monetach polskich w okresie rozbiecia dzielnicowego”, [w:] S.K. KUCZYŃSKI, S. SUCHODOLSKI (red.), *Nummus et Historia. Pieniądz Europy średniowiecznej. Ryszardowi Kiersnowskiemu w sześćdziesiąte urodziny przyjaciela, koledzy, uczniowie*, Warszawa: 119–129.

HACZEWSKA, B., KORCZYŃSKA, E. 1988. „Zarys dziejów Gabinetu Numizmatycznego Muzeum Narodowego w Krakowie”, [w:] J. JAROMINEK, J. REYMAN, Z. ŻABIŃSKI (red.), *100-lecie Towarzystwa Numizmatycznego w Krakowie, 27–29 maja 1988*, Akad. Gór.-Hutn. im. S. Staszica, PTAiN Oddz. w Krakowie, Kraków: 53–60.

HACZEWSKA, B., MOCZULSKA, K. 1989. „Le Cabinet des Médailles du Musée National de Cracovie”, *Compte rendu – Commission International de Numismatique* 36: 32–35.

HACZEWSKA, B. 1990 (1992). „Widoki miast na złotej monecie polskiej”, *Sprawozdania z Posiedzeń Komisji Naukowych PAN Oddział w Krakowie* 34 (1–2): 10–11.

HACZEWSKA, B. 1990. „Złota moneta polska”, *Gdańskie Zeszyty Numizmatyczne* 2: 11–12.

HACZEWSKA, B. 1994. „Donatywy pomorskie”, [w:] T. HRANKOWSKA (red.), *Sztuka XVII wieku w Polsce. Materiały Sesji Stowarzyszenia Historyków Sztuki, Kraków, grudzień 1993*, Warszawa: 275–288.

HACZEWSKA, B. 1995. „Monety z mennicy gnieźnieńskiej. Gniezno, XII/XIII w.”, [w:] L. WRÓŃSKA-IDZIAK, M. ZIELIŃSKA (red.), *Gniezno. Pierwsza stolica Polski. Miasto świętego Wojciecha. Katalog wystawy zorganizowanej od 29 IX 1994 do 31 I 1995*, Muzeum Początków Państwa Polskiego w Gnieźnie, Gniezno: 148–151.

HACZEWSKA, B. 1995. „Uwagi o przedstawieniach władcy na monetach XII i XIII wieku”, [w:] M. GAĆARZEWICZ (red.), *Pozaeconomiczne funkcje monet*, X Ogólnopolska Sesja Numizmatyczna w Nowej Soli, 30 IX – 1 X 1993, Poznań: 59–65.

HACZEWSKA, B. 1996. „Hasła numizmatyczne”, [w:] T. CHRZANOWSKI (red.), *Encyklopedia Polski*, Kraków.

HACZEWSKA, B. 1997 (1998). „Jubileusz Profesora Stefana Skowronka”, *Wiadomości Numizmatyczne* 41 (3–4): 217–218.

HACZEWSKA, B., KORCZYŃSKA, E. 1997. „Kolekcje numizmatyczne w Galicji”, [w:] K. FILIPOW (red.), *Rozwój muzealnictwa i kolekcjonerstwa numizmatycznego – dawniej i dziś – na Białorusi, Litwie, w Polsce i Ukrainie. Materiały z II Międzynarodowej Konferencji Numizmatycznej, Supraśl 5–7 IX 1996*, Warszawa: 51–58.

HACZEWSKA, B. 1997. „Monety”, [w:] T. GRZYBKOWSKA (red.), *Aurea porta Rzeczypospolitej. Sztuka Gdańska od połowy XV do końca XVIII wieku*, Muzeum Narodowe w Gdańsku, maj – sierpień 1997, t. 1. *Eseje*, Warszawa: 170–179.

HACZEWSKA, B. 1997. „Medale i monety”, [w:] T. GRZYBKOWSKA (red.), *Aurea porta Rzeczypospolitej. Sztuka Gdańska od połowy XV do końca XVIII wieku*, Muzeum Narodowe w Gdańsku, maj – sierpień 1997, t. 2. *Katalog, passim*, Warszawa.

HACZEWSKA, B. 1997. „Münzen”, [w:] J. REISINGER-WEBER, B. TUCHOLKA-WŁODARSKA (red.), *Danziger Kunst vom 15. bis 18. Jahrhundert*, Warszawa: 197–208.

HACZEWSKA, B., KORCZYŃSKA, E. 1997. „Emeryk Hutten-Czapski. Wystawa kolekcji w stulecie śmierci” („Emeryk Hutten-Czapski. The Exhibition of his Collection”), [w:] Z. GOŁUBIEW Z. (red.), *Emeryk Hutten-Czapski – wystawa kolekcji w stulecie śmierci / Emeryk Hutten-Czapski (An Exhibition of his Collection on the Centenary of his Death)*, Muzeum Narodowe w Krakowie 1997, Kraków: 11–33.

HACZEWSKA, B., KORCZYŃSKA, E. 1997. „Monety i medale w zbiorze Gabinetu Numizmatycznego” („Coins and Medals at the Numismatic Cabinet”), [w:] Z. GOŁUBIEW (red.),

Emeryk Hutten-Czapski – wystawa kolekcji w stulecie śmierci / Emeryk Hutten-Czapski (An Exhibition of his Collection on the Centenary of his Death), Muzeum Narodowe w Krakowie 1997, Kraków: 34–53.

HACZEWSKA, B. 1997 (1998). „Emeryk Hutten-Czapski. Wystawa kolekcji w stulecie śmierci”, *Wiadomości Numizmatyczne* 41 (1–2): 108.

HACZEWSKA, B. 1998. „Monety”, [w:] T. JANIĄK, D. STRYŃIAK, *Civitates principales. Wybrane ośrodki władzy w Polsce wczesnośredniowiecznej. Katalog wystawy*, Gniezno: 15–16.

HACZEWSKA, B. 1998. „Pieniądz w Gdańsku w XVI–XVIII wieku”, [w:] K. FILIPOW (red.), *Mennice między Bałtykiem a Morzem Czarnym – wspólnota dziejów. Materiały z III Międzynarodowej Konferencji Numizmatycznej, Supraśl 10–12 IX 1998*, Warszawa: 73–77.

HACZEWSKA, B. 1999. „Nieznane brakteaty polskie z XIII wieku – informacja wstępna”, *Notae Numismatae – Zapiski Numizmatyczne* 3–4: 393–401.

HACZEWSKA, B. 2000. „Wędrówka przez Europę” („A Journey across Europe”), [w:] B. KÖNIG (red.), *Portrety miast na monetach, medalach i rycinach. Widoki miast europejskich od starożytności po wiek XIX. Wystawa, Muzeum Narodowe w Krakowie, czerwiec – sierpień 2000 (City portraits. Exhibition. National Museum in Cracow, June – August 2000)*, Kraków: 12–45.

HACZEWSKA, B. 2000. „Donatywy: emisje specjalnego znaczenia i przeznaczenia”, [w:] K. FILIPOW (red.), *Pieniądz pamiątkowy i okolicznościowy – wspólnota dziejów. Białoruś – Litwa – Łotwa – Polska – Słowacja – Ukraina. Materiały z IV Międzynarodowej Konferencji Numizmatycznej, Supraśl 7–9 IX 2000*, Warszawa: 81–84.

HACZEWSKA, B. 2000. „Gdańsk Donatives – Their Message”, [w:] B. KLUGE, B. WEISSER (red.), *XII. Internationaler Numismatischer Kongress Berlin 1997. Akten – Proceedings – Actes*, t. 2, Berlin: 1394–1397.

HACZEWSKA, B. 2001. „Monety książąt legnicko-brzeskich w zbiorach Gabinetu Numizmatycznego Muzeum Narodowego w Krakowie”, [w:] B. PASZKIEWICZ (red.), *Silesia Numismatica. Ducatus Lignicensis et Bregensis. Liber 1. Materiały Międzynarodowej Konferencji Naukowej w Muzeum Miedzi w Legnicy, 24–25 listopada 2000*, Legnica: 191–194.

HACZEWSKA, B. 2001. „Krakowskie publikacje”, *Częstochowski Magazyn Numizmatyczny* 24: 20–21.

HACZEWSKA, B. 2002. „Skarb brakteatów z Krakowa”, [w:] K. FILIPOW (red.), *Pieniądz i banki: tezauryzacja, obieg pieniężny, bankowość – wspólnota dziejów. Białoruś – Litwa – Łotwa – Polska – Słowacja – Ukraina. Materiały z V Międzynarodowej Konferencji Numizmatycznej, Supraśl 5–7 IX 2002*, Warszawa: 93–100.

HACZEWSKA, B., KORCZYŃSKA, E. 2003. „Wielcy ofiarodawcy (E. Hutten-Czapski, Z. Zakrzewski i J. Zakrzewska-Kleczkowska)”, [w:] J. POPIELSKA (red.), *Memoriae Donatorum. W hołdzie ofiarodawcom. Gabinet Numizmatyczny Muzeum Narodowego w Krakowie*, Kraków: 40–49, 70–71.

HACZEWSKA, B. 2004. „Atrybuty wojny na brakteatach polskich”, [w:] K. FILIPOW (red.), *Pieniądz i wojna. Białoruś – Litwa – Łotwa – Polska – Słowacja – Ukraina, Materiały z VI Międzynarodowej Konferencji Numizmatycznej, Supraśl 9–11 września 2004*, Warszawa: 57–61.

HACZEWSKA, B. 2004. „Deer or Buffalo”, *Notae Numismatae – Zapiski Numizmatyczne* 5: 75–82.

HACZEWSKA, B. 2004. „Mennica gdańska w Rzeczypospolitej”, [w:] J. TALBIERSKA (red.), *Gdańsk dla Rzeczypospolitej w służbie króla i kościoła. Katalog wystawy*. Muzeum Historyczne Miasta Gdańska 2004, Warszawa–Gdańsk: 51–58.

HACZEWSKA, B., BODZEK, J. 2004. „Dr Janusz Reyman (1927–2004) – wspomnienie”, *Wiadomości Numizmatyczne* 48: 253–255.

HACZEWSKA, B., BODZEK, J. 2004. „Dr Janusz Reyman (05.12.1927–15.09.2004)”, *Biuletyn Numizmatyczny* 3: 236–237.

HACZEWSKA, B., PASZKIEWICZ, B. 2004 (2005). „Skarb z XII–XIII wieku z Krakowa – drugie zbliżenie (nieznane brakteaty polskie)”. *Notae Numismaticae – Zapiski Numizmatyczne* 5: 83–116.

HACZEWSKA, B. 2006. „Historia Oddziału im. Emeryka Hutten-Czapskiego w Muzeum Narodowym w Krakowie (1903–2006)”, [w:] J. SKORUPSKA, „*Monumentis patriae...*”. *Emerykowi Hutten-Czapskiemu w 110. rocznicę śmierci Muzeum Narodowe w Krakowie, Z Historii Muzeum Narodowego w Krakowie. Ofiarodawcy*, Kraków: 39–44.

HACZEWSKA, B. 2006. „Obce wzorce brakteatów ze skarbu krakowskiego”, [w:] M. GĄCZARZEWICZ (red.), *Stempel monet – obraz a słowo. XIII Ogólnopolska Sesja Numizmatyczna w Nowej Soli*, Nowa Sól: 61–76.

HACZEWSKA, B. 2007. „Mennica gdańska w Prusach Królewskich”, [w:] J. TRUPINDA (red.), *Czar srebra i magia złota. W kręgu monet i medali Prus Królewskich. Katalog wystawy czerwiec – grudzień 2006 r.*, Malbork: 22–31.